

Spojrzenie na wrześniowe niebo

"Jaki pierwszy wrzesień, taka będzie jesień"

To przysłowie budzi w nas nadzieję, iż po gorącym lecie czekać nas będzie czas pięknej, stabilnej i prawdziwie jesiennej pogody. Wrzesień, poza wydarzeniami historycznymi, związany jest z powrotem dzieci i młodzieży do popandemicznie zreformowanych szkół, zaś na niebie to okres równowagi między długością dnia i nocy. Te ostatnie są już coraz dłuższe i często bezchmurne, co sprzyja obserwacjom astronomicznym. Parę ciekawych zjawisk będziemy mogli zaobserwować na wrześniowym niebie, a wszystko zależy będzie od naszych możliwości obserwacyjnych. Postarajmy się w tym celu wykorzystać, z dala od miejskich świateł, wolny wieczór, aby chociaż przez chwilę spojrzeć w rozgwieżdżone niebo, by podziwiać nawet gołym okiem Drogę Mleczną rozciągającą się przez cały nieboskłon, od północnego do południowego horyzontu.

Korzystaliliśmy, na ile to było tylko możliwe, z uroków tegorocznego lata, a tymczasem, ani nie spostrzegliśmy się kiedy, **Słońce** w swej wędrówce po *ekliptyce* systematycznie podążało ku równikowi niebieskiemu, przez co jego deklinacja, czyli wysokość nad równikiem, malała, a w związku z tym dni stawały się nieubłagane coraz krótsze. Po północy, 23 września, o godz. 03.04 **Słońce** znajdzie się na równiku niebieskim, w punkcie *Wagi*, po czym „przejdzie” z półkuli północnej nieba na południową i tym samym rozpocznie się astronomiczna *jesień*.

Niezależnie od tego faktu w Krakowie w dniu 1 września **Słońce** wschodzi o godz. 5.55 a zachodzi o godz. 19.23, natomiast 30 września wschodzi o godz. 6.39 a zachodzi o 18.20, zatem w ciągu tego miesiąca ubędzie nam dnia w Małopolsce o 107 minut! Skutkiem istnienia zjawiska refrakcji w atmosferze ziemskiej wszystkie obiekty na niebie widzimy nieco wyżej niż są one w rzeczywistości, zatem faktyczne zrównanie długości dnia z nocą będzie dopiero 25 września.

Jeśli chodzi o stan aktywności magnetycznej naszej gwiazdy, to w tym miesiącu podobnie jak to było w wakacje należy się spodziewać dużej ilości plam, pochodni czy protuberancji na tarczy naszej gwiazdy. **Słońce** bowiem znajduje się bowiem w stanie wzrostu działalności, związanej z jego 25 cyklem jedenastoletniej aktywności.

Natomiast ciemne, prawie bezksiężycowe noce dogodne do obserwacji astronomicznych wystąpią w czwartym tygodniu września, bowiem **Księżyc** rozpocznie ten miesiąc podążając do pierwszej kwadry, która przypadnie w dniu 3 IX o godz. 20.08, pełnia 10 IX o godz. 11.59, ostatnia kwadra 17 IX o godz. 23.52 i now 25 IX o godz. 23.54. **Księżyc** znajdzie się w perygeum (najbliżej nas) 7 IX o godz. 20, a w apogeum (najdalej od **Ziemi**) będzie 19 IX o godz. 17. Natomiast 15 IX o godz. 01 **Księżyc** zakryje planetę **Uran**, co będzie u nas widoczne. Ponadto **Księżyc** zbliży się, ale na nieco większe odległości liczone w stopniach do:

Saturna 08 IX w południe, **Jowisza** 11 IX po południu i do **Marsa** 17 IX nad ranem. Będzie zatem co obserwować, byle nam się odpowiednia pogoda trafiła.

Jeśli chodzi o planety, to **Merkurego** można będzie obserwować bardzo nisko nad zachodnim horyzontem nieba do połowy września. Natomiast **Wenus** pełni jeszcze rolę *Jutrzenki* w pierwszym tygodniu miesiąca, a 5 IX po północy zbliży się na odległość stopnia do *Regulusa*, najjaśniejszej gwiazdy w *Lwie*, później już kąpie się w promieniach **Słońca** aż do końca listopada. Zaś **Mars** gości w gwiazdozbiornie Barana, gdzie 9 IX po północy zbliży się do *Aldebarana*, najjaśniejszej gwiazdy w *Byku* na odległość 4 stopni. Natomiast w gwiazdozbiornie *Ryb* możemy obserwować na wieczornym niebie **Jowisza** ze swoją wspaniałą gromadką galileuszowych księżyców. Będzie w opozycji do **Słońca** 26 IX wieczorem. Przed nim w *Koziorożcu* dzielnie kroczy na niebie **Saturn**, przystrojony w pierścienie z satelitą **Tytanem**, co możemy podziwiać już przez niewielką lunetę. Polecam szczególnie obserwacje zbliżeń **Księżycy** do tych gazowych planet w dniu 08 IX do **Saturna**, a 11 IX do **Jowisza**. **Uran** będzie widoczny od północy w gwiazdozbiornie *Byka*, bowiem dopiero w dniu 9 XI będzie w opozycji do **Słońca**. Natomiast w gwiazdozbiornie *Wodnika* przez całą noc można obserwować **Neptuna**, który 16 IX będzie w opozycji do **Słońca**, ale do jego obserwacji trzeba się już posłużyć chociażby małą lunetką. Jego dostrzeżenie może nam ułatwić zbliżenie jasnego **Księżycy** w pełni do tej planety na odległość 3 stopni dnia 10 IX o godz. 21.

Aby w tym powakacyjnym miesiącu móc obserwować **Księżyc** i jego zbliżenia do planet, najłatwiej będzie chyba skorzystać z lunet Młodzieżowego Obserwatorium Astronomicznego w Niepołomicach, które jest otwarte po przebudowie przy ul. Mikołaja Kopernika 2. Na zakończenie zapamiętajmy staropolskie przysłowie:

"Jeśli wrzesień będzie ciepły i suchy, pewno październik nie oszczędzi pluchy"